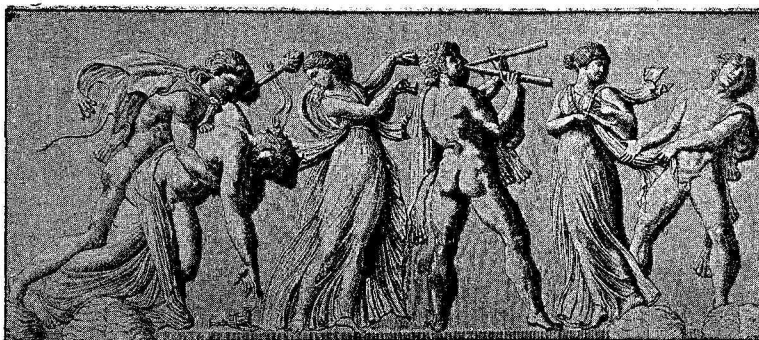




★ ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ ★

ΓΚΥ ΔΕ ΜΩΠΑΣΣΑΝ

Ὁ Γκυ δὲ Μωπασσάν ἐγεννήθη εἰς τὴν Νορμαν-
διαν. Ἡ γραφικὴ αὐτῆ ἐπαρχία, εἰς τὴν ὁ-
ποίαν ἔζησε τὰ καλλίτερα ἔτη τῆς ζωῆς του,
διεμόρφωσε τὸ πνεῦμα του καὶ ἰσχυρὸν πολὺ
ἐπὶ τῆς ἰδιοφυίας του.

Μόλις ἐτελείωσε τὰς σπουδὰς του ὑπηρε-
τησεν ἐπὶ τινα καιρὸν ὡς ὑπάλληλος τοῦ Ὑ-
πουργείου. Κατόπιν κατελήφθη ὑπὸ τῆς μα-
νίας τῶν σωματικῶν ἀσκήσεων καὶ τῶν ναυ-
τικῶν ἐκδρομῶν. Ἐταξίδευσεν εἰς ὅλα τὰ μέ-
ρη τοῦ κόσμου ὅπου πωλεῖται ἡ ἡδονή, καὶ
ἐκεῖθεν ἀπεκόμισεν ἰσχυρὰς ἐντυπώσεις, τὰς
ὁποίας κατόπιν διετύπωσεν εἰς τὰ ἔργα του.
Ὅλη ἡ φιλολογικὴ του ζωὴ περιορίζεται εἰς
μὴν δεκαετίαν ἀδιακόπου καὶ γονίμου πνευμα-
τικῆς ἐργασίας. Ἡ ζωὴ του ἤρχισε μὲ τὴν
αἰφνιδίαν κατάκτησιν τῆς φήμης καὶ ἐτελείω-
σε μὲ μίαν ἀπτόμοτον καταστροφὴν, μίαν δρεί-
αν ἐκδήλωσιν ἀνιάτου παραφροσύνης. Ἡ ζωὴ
του ὑπῆρξε βραχεῖα καὶ πλήρης πάσης ἀπο-
λαύσεως πνευματικῆς καὶ σωματικῆς. Ἡ ἰδιω-
τικὴ ζωὴ του ἀγνοεῖται παντελῶς, δὲν γνωρί-
ζομεν ἐὰν περιπτώσεις ἢ συμβάντα τινὰ ἐπέ-
δρασαν ἰδιαιτέρως ἐπὶ τῆς ἰδιοφυίας του. Εἰς
τοῦτο συνέτεινε καὶ ἡ ἰδιοτροπία τὴν ὅποιαν
εἶχε νὰ ἀποκρύπτῃ ἀπὸ τὰ βλέμματα τῶν
ἄλλων τὰ ἀφορώτα αὐτόν. Εἶχε ἀνεγείρει ἐν
τείχους μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων. Τοῦ-
το ἀποδίδεται πρὸ παντὸς εἰς τὴν ἀποστροφὴν
τὴν ὅποιαν ἔτρεφε πρὸς πάντας, ὡς ἐκ τοῦ
νοσηροῦ ὀργανισμοῦ του.

Ὅλαι σχεδὸν αἱ ὑποθέσεις τῶν διηγημά-
των του εἶναι ἀληθεῖς, ὅλοι οἱ ἥρωές του ὑ-
πῆρξαν. Καὶ εἰς τὰ κοινά-εξα πράγματα ἀνα-
καλύπτει μίαν νέαν μορφήν ἄγνωστον, ἀσυνή-
θη. Εὐχαριστεῖται νὰ περιγράψῃ ἕνα κόσμον
ταπεινόν, χωρὶς εὐγενῆ αἰσθήματα, χωρὶς ἰδα-
νικά. Εἰς τὸν Μωπασσάν ἐπέδρασεν πολὺ ὁ
Φλωμπέρ.

Τὰ ἔργα του διαπνέονται ἀπὸ τὸ πνεῦμα
μιάς καταργήσεως πάσης κοινωνικῆς συνθή-
κης καὶ κοσμικῆς ὑποκρισίας. Ἀρέσκειται νὰ
ζωγραφίσῃ τὴν κτηνωδίαν ἐκείνην ὁ ὅποια ὑ-
πάρχει πάντοτε ἐντὸς μας καὶ δὲν ἐλλείπει
οὐδὲ ἀπὸ τὰ πνευματικώτερα ὄντα. Δὲν λη-
σμονεῖ ποτὲ ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἐκ φύσεως
ἕνα ζῶον κακόβουλον, θηριώδες ἐν ταύτῳ καὶ
ἀσελγές, προικισμένον μὲ τὸ ἐνστικτὸν τῆς
καταστροφῆς. Εἶναι ἕνας παρατηρητὴς ἀπό-

τομος, ἄνευ ἰδανικοῦ, ἕνας εἰρωνικὸς καὶ σκλη-
ρὸς ἠθικολόγος. Δὲν τὸν ἐμπνέει ποτὲ ἡ κα-
λωσύνη, οὔτε ἡ εὐσπλαχνία, νομίζει ὅτι ἡ
ἀνάγκη εἶναι ὁ νόμος τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργεί-
ας, μόνη ἡ ἀνάγκη, μία ἐσωτερικὴ καὶ ἀδη-
λος ἀνάγκη ἐκπηγάζουσα ἀπὸ τὰ ἐνστικτα
τῆς φύσεώς μας, ἀπὸ τῆ παρακμῆν τῆς κλη-
ρονομικότητος, ἀπὸ τὸν ἐκφυλισμὸν καὶ τὴν
ἐξασθένησιν τοῦ εἶδους, ἀπὸ τὴν σκοτεινὴν καὶ
ἄγνωστον ἀράν, ἡ ὅποια βαρύνει ἐπὶ τῆς ἀν-
θρωπότητος. Ἀποκαλύπτει μὲ μίαν κικεντρε-
χὴ σκληρότητα ὅλην τὴν κωμικότητα τῆς
ἀνθρωπίνης ἀθλιότητος καὶ φωτίζει ὅλας τὰς
πτυχὰς τῶν ἀδυναμιῶν μας, ὡς διὰ νὰ ταπει-
νώσῃ τὸν ἄνθρωπον πρὸ τῆς ματαιότητος πά-
σης προσπάθειάς του. Εἶναι θαυμάσιος εἰς τὸ
νὰ δεικνύῃ τὴν «ἄλλην ὄψιν» τῶν πραγ-
μάτων, νὰ περιγράψῃ ἐκείνους ὅπου ζοῦν γα-
λήνιοι μέσα εἰς τὴν ἀτιμίαν, ἐκείνους ὅπου
διαβαίνουν ἀνύποπτοι τὴν θύραν τῆς ζωῆς,
ἐκείνους ὅπου καταστρέφονται ἀπὸ μίαν ἰδέαν
μόνον, ὅπου ἐν περιστατικὸν τοὺς ἀμαυρῶνει
ὅλην τὴν τὴν ζωὴν. Ἐν γένει τὰ ἔργα τοῦ
παραδόξου τούτου συγγραφέως μοῦ προξενοῦν
μίαν βυθίαν καὶ ὑπέροχον ἐντύπωσιν, μίαν
ἐντύπωσιν ἡ ὅποια μοῦ θλίβει τὴν ψυχὴν καὶ
μοῦ στενεύει τὴν καρδίαν. Μέσα εἰς τὴν ἐπο-
χὴν αὐτὴν τῆς παγκοσμίου ἀπελπισίας, τῆς
ἠθικῆς καταπτώσεως, τῆς ψυχικῆς ἐξαντλή-
σεως, τῆς ὀργανικῆς ὑπερκοπώσεως, κανεὶς
συγγραφεὺς δὲν κατώρθωσε, νομίζω, περισσό-
τερον τοῦ Μωπασσάν, νὰ δείξῃ τὸ μάταιον
καὶ νὰ δώσῃ τὴν ἐντύπωσιν τῆς ἀπολύτου μη-
δαμνότητος.

Ἡ ψυχὴ του εἶναι πεσσιμιστικὴ μέχρις
ἀπελπισίας. Κάπου λέγει: «Δὲν γνωρίζομεν
τίποτε, δὲν βλέπομεν τίποτε, δὲν δυνάμεθα τί-
ποτε, δὲν ἐφευρίσκομεν τίποτε, δὲν φανταζό-
μεθα τίποτε· εἰμὶθα σκλαδωμένοι, φυλακισμέ-
νοι ἐντὸς μας. Καὶ ὑπάρχουν οἱ θαυμάζοντες
τὴν ἀνθρωπίνην μεγαλοφυΐαν!... Ἡ σκέψις
τοῦ ἀνθρώπου εἰς αἰ ἀκίνητος, τὰ ὅρια τῆς ὥρι-
σμένας, στενά, ἀνυπερέβλητα μὲν τὰ πλησιά-
σωμεν· γυρίζει καὶ στρέφεται ὡς ἀν ἄλλοιο εἰς
τὸ ἱπποδρόμιον, ὡς ἀν μύγχα κλεισμένη ἐντὸς
φιάλης ἡ ὅποια πτερυγίζει ἕως τὰ πλάγια
ὅπου προσκρούει πάντοτε.» Ἐδῶ, ὁ Μωπασ-
σάν, φθάνει μέχρι τῆς ὑπερβολῆς. Εἶναι ἀλη-
θές ὅτι τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα αἰσθάνεται τὴν
ἀνεπάρκειάν του εἰς μερικά ζητήματα τῆς
φύσεως, δὲν εἶναι ὅμως, καθὼς τὸ χαρακτη-
ρίζει, μύγχα κλεισμένη ἐντὸς φιάλης, οὔτε ἄ-
λογον ὅπου στρέφεται εἰς τὸ ἱπποδρόμιον, πάν-
τοτε εἰς τὸν αὐτὸν κύκλον. Ἀπὸ τοιαύτας

ιδέας βρίθουν τὰ ἔργα του. Δι' αὐτὸν ἡ ἐπιστήμη δὲν εἶναι παρὰ ἀστάθῃ πειράματα χρησιμεύοντα μόνον διὰ νὰ μᾶς δείξουν πόσον ἀγνοοῦμεν ὅλα ἐκεῖνα τὰ ὅποια μᾶς ἐνδιαφέρουν καὶ πρέπει νὰ γνωρίζωμεν. Ἡ τέχνη δὲν εἶναι παρὰ μία μίμησις ματαία καὶ μία ἀνωφελὴς ἀντιγραφή. Ἡ κοινωνία καὶ οἱ νόμοι δὲν κάμνουν ἄλλο παρὰ νὰ διακινῶν καὶ νὰ καθιστώνουν τὰ μιστὰ ἔθιμα καὶ τὰς ἐγκληματικὰς προλήψεις. Ἡ θρησκεία εἶναι μία ὑποκρισία, μία ἀπάτη.

Καθὼς διαφάνεται ἐκ τῶν ἔργων του ἀποστρέφεται τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι ἀκολουθοῦν τὸν πολιτισμὸν. Οἱ ἄνθρωποι τοῦ κόσμου εἶναι δι' αὐτὸν ὄντα μιστὰ. Τοὺς ὑπαλλήλους, τοὺς φοιτητάς, τοὺς ἐπιστήμονας τοὺς θεωρεῖ ἕνα κόσμον γελοῖον καὶ ἄσχημον. Ἀγαπᾷ καὶ προτιμᾷ τοὺς ταπεινοὺς, τοὺς ἀπλοῦς, τοὺς ἀγραμμάτους, ἐκείνους ποὺ ὁμοιάζουν περισσότερον μὲ τὸ κτῆνος καὶ ὀλιγώτερον μὲ τὸ ὑπέρροχον ὄν, ποὺ ἔχουν ρωμαλέα καὶ ὑγιᾶ τὰ σώματα καὶ ἀκαλλιέργητον τὸν νοῦν, ποὺ γυμνάζουν τὰ νεῦρα τῶν καὶ ἀπολαύουν τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς, ποὺ ἀκολουθοῦν μόνον τὰς ὁρμὰς τοῦ ἐνστικτοῦ.

Ἔρωσ διὰ τὸν Μωπασσάν θὰ εἰπῇ σαρκικὴ ἐπιθυμία καὶ ἀπόλαυσις τῶν αἰσθήσεων. Τίποτε ὑψηλότερον, τίποτε ἰδανικώτερον. Ἀλλὰ καὶ ἡ ιδέα τοῦ θανάτου ὑπάρχει πανταχοῦ εἰς τὸ ἔργον του, ὡς ἂν μία ἀπροσδόκητος συνάντησις, ὡς ἂν μία ἀναπόφευκτος καταστροφή, καὶ ἡ ιδέα αὕτη δηλητηριάζει κάθε χαρὰν, κάθε εὐχαρίστησιν, κάθε ἀπόλαυσιν τοῦ ἀνθρώπου.

Τὰ μυθιστορήματά του δὲν διακρίνονται διὰ τὴν πλοκήν. Εἶναι μᾶλλον διηγήματα ἐκτεταμένα ἢ σειρά πολλῶν διηγήσεων αἰτίνες ἐκτυλίσσονται μὲ ταχύτητα, ὡς ἂν εἰκόνες εἰς τὸ καλειδοσκοπίον.

Εἰς τὰ σύντομα διηγήματα, εἰς τὰς τρυφίας σκηνάς, ὁ Μωπασσάν εἶναι ὑπέρτερος. Εἶναι ἕνας δημιουργὸς μικρῶν ἀναγλύφων, ὡραίων προτομῶν, θαυμαστῆς ἀρμονίας καὶ ἐξόχου τελειότητος.

Μ. Σ.

Η ΔΙΑΘΗΚΗ



Ο ἐγγώριζα αὐτὸ τὸ μεγάλο παιδί τοῦ ὀνομαζέτο Ρενέ Μπουρνεβάλ. Ἦταν ἕνα πρόσχαρο παιδί, ἂν καὶ ὀλίγο μελαγχολικόν, ἐφάνετο ὡς ἕνας μεγάλος φιλόσοφος, ἦτο εἴρων καὶ δὺσπιστος καὶ εἶχε τὴν ἰδιαιτέραν ικανότητα νὰ ἐξαρθρῶν μὲ μίαν πικρὰν λέξιν τὰς κοσμικὰς ὑποκρισίας. Συχνὰ μοῦ ἔλεγε : «Δὲν ὑπάρχουν ἀπολύτως τίμιοι ἄνθρωποι, ἢ τοῦλάχιστον εἶναι τίμιοι σχετικῶς μὲ μόνον τοὺς βατράχους».

Εἶχε δύο ἀδελφοὺς ὀνομαζομένους Δεκουρσέλ,

ποῦ δὲν τοὺς ἔβλεπε ποτὲ καὶ ποῦ τοὺς ἐθάρρουν ἑτεροθαλεῖς ὡς ἐκ τῆς διαφορᾶς τοῦ ὀνοματός των. Ἐγγώριζα ὅτι εἰς αὐτὴν τὴν οἰογένειαν εἶχε συμβῇ μία παράδοξος ἱστορία.

Μοῦ ἄρεσαν οἱ τρόποι τοῦ Ρενέ καὶ ὕστερα ἀπὸ λίγον συνεθέθημεν διὰ φιλίας. Ἐνα βράδυ ἐξεπινούσαμεν οἱ δύο εἰς τὸ σπίτι του. Ἐξαφνα μοῦ ἦλθε ἡ ἰδέα νὰ τὸν ἐρωτήσω ἂν ἐγεννήθη ἀπὸ τὸν πρῶτον ἢ ἀπὸ τὸν δεῦτερον γάμον τῆς μητρός του. Καὶ τὸν ἐρώτησα. Ἐκεῖνος ἐκίτρινισε λίγο, ὕστερα ἐκοκκίνησε καὶ μοῦ εἶπε μ' ἕνα πικρὸ χαμόγελο : «Θὰ σοῦ πῶ κάποια περίεργα πράγματα περὶ τῆς καταγωγῆς μου. Ξέρω πῶς εἶσαι νότημων ἄνθρωπος καὶ δὲν φοβοῦμαι νὰ παθῇ τίποτε ἡ φιλία μας ἀπ' αὐτὴ τὴν ἐξομολόγησί μου. Ἡ μητέρα μου Δεκουρσέλ ἦτο μία μικρὴ καὶ δειλὴ γυναικούλα, ποῦ τὴν ἐπῆρεν ὁ ἄνδρας της μόνο γιὰ τὴν περιουσίαν της. Ὅλη ἡ ζωὴ της ἐπέρασε σὰν ἕνα μαρτύριον. Ἦτο μία δειλὴ ψυχὴ, μία ψυχὴ εὐγενικὴ καὶ φοβισμένη ποῦ τὴν ἐκακομεταχειρίσθη μὲ βαναυσότητα ἐκεῖνος ποῦ ἔπρεπε νὰ εἶναι πατέρας μου, ἕνας κακώτροπος εὐπατρίδης ποῦ ἕνα χρόνον ὕστερ' ἀπὸ τὸ γάμον τοὺς ἐξοῦσε μὲ μίαν ὑπηρέτριάν του καὶ εἶχε γιὰ ἐρωμένες τὰς γυναῖκες καὶ τὰς θυγατέρας τῶν ἀγρομισθωτῶν του. Μ' ὅλα αὐτὰ ἔκαμε δύο παιδιὰ μὲ τὴν γυναῖκα του. Ἐγὼ ἐγεννήθηκα ὕστερα. Ἡ καίμενη ἡ μητέρα μου δὲν ἔλεγε τίποτε, ἐξοῦσε μέσα σ' αὐτὸ τὸ σπίτι τὸ θορυβῶδες ὅπως ἐκεῖνα τὰ ποντικᾶκια ποῦ τρυπάνουν ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὰ ἐπιπλα. Λακνθάνουσα, ἐξαφανιζομένη, ἐκύτταζε τοὺς ἀνθρώπους μὲ μάτια ἀνήσυχτα καὶ φωτεινά, μὲ μάτια ἀεικίνητα μικροῦ ὄντος τρομασμένου. Ἦτο ὡραία, κατὰξάνθη σὰν νὰ εἶχαν ξεθωριάσει τὰ μαλλιά της ἀπὸ τοὺς ἀκατάπαυστους φόβους της. Ἐνας ἀπὸ τοὺς φίλους τοῦ Δεκουρσέλ, ποῦ ἤρχοντο συχνὰ στὸν πύργον, ἦτο ἕνας ἀπόστρατος ἀξιωματικὸς τοῦ ἱππικοῦ χῆρος, ἐπιφύοδος ἄνθρωπος, ἐρωτικὸς καὶ βίαιος, ἱκανὸς νὰ πάρῃ τὰς δραστηριωτέρας ἀποφάσεις, ὁ Μπουρνεβάλ τοῦ ὁποίου φέρω τ' ὄνομα. Ἦτο ἕνας ἀδύνατος ἀνδρούλακας μὲ μεγάλα μαῦρα μουστάκια. Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐσκέπτετο σὰν τοὺς ἄλλους. Ἡ προμάμμη του ἦτο φιληνάδα τοῦ Ζὰν Ζὰκ Ρουσσώ καὶ ἐψιθυρίζετο ὅτι κατὶ εἶχε κληρονομήσει ἀπὸ τὰς σχέσεις ἐκεῖνας τῆς προμάμμης του. Διεπνέετο ἀπὸ τὰς ιδέας τῆς «Κοινωνικῆς συνθήκης», τῆς «Νέας Ἐλοῖζας» καὶ ὅλων ἐκείνων τῶν φιλοσοφικῶν βιβλίων ποῦ παρεσκεύασαν πρὸ τόσου καιροῦ τὴν μέλουναν ἀνατροπὴν τῶν ἀρχαῖκων ἠθῶν καὶ ἐθίμων μας, τῶν προκατακλυσμιαίων νόμων μας, τῆς βλακώδους ἠθικῆς μας. Ἦγαπήθησαν ἀμοιβαίως μὲ τὴν μητέρα μου καὶ ἡ σχέσις αὐτὴ ἔμεινε τόσον ἀπόκρυφη, ποῦ κανεὶς δὲν τὴν ὑπαπτεύθη. Τὰ δύο ἀδελφία μου ἐφέροντο σκληρῶς